

SXEDIO.62D

16.12.1925: Η ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟ. ΣΕ ΜΙΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΜΑΛΚΟΛΜ ΣΤΗΒΕΝΣΟΝ ΖΗΤΗΣΕ ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΑ ΤΙΣ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΚΥΠΡΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΜΟ ΤΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΟΥ 1926

Σε μια ενέργεια που μπορούσε να θεωρηθεί ως ελιγμός ο Κυβερνήτης Μάλκολμ Στήβενσον κάλεσε τους Κυπρίους βουλευτές σε σύσκεψη για να εκφράσουν τις απόψεις τους πριν από τον καταρτισμό του προϋπολογισμού του 1926 ικανοποιώντας ένα από τα αιτήματά τους όπως έγουν λόγο στην ετοιμασία του.

Ταυτόχρονα ο Κυβερνήτης παρουσιάστηκε πιο συγκαταβατικός και ικανοποίησε πολλά από τα αιτήματα των Κυπρίων βουλευτών ενώ ανακοίνωσεν ότι τον απασχολούσε σοβαρά το θέμα της δεκάτης ή δεκαετίας, δηλαδή την υποχρέωση κάθε παραγωγού να παραδίδει στο κράτος το ένα δέκατο της παραγωγής του ως φορολογία.

Εγγραφε σχετικά η εφημερίδα "Ελευθερία" της Λευκωσίας (Μεταγλώττιση):

"Κατά τη σύσκεψη των βουλευτών με την Κυβέρνηση για το νέο προϋπολογισμό των δαπανών, η οποία εξακολούθησε το πρωί της περασμένης Τετάρτης και Πέμπτης, εκτός από την εισήγηση όπως καταργηθούν κάποιες από τις διοικητικές θέσεις και να συγχωνευθούν οι θέσεις των διοικητών με εκείνες των Αστυνόμων, προς την οποίαν εισήγηση διαφώνησαν μερικοί από τους βουλευτές, έγιναν και άλλες εισηγήσεις μεταξύ των οποίων οι ακόλουθες:

Ως προς το ιατρικόν τμήμα έγινε εισήγηση όπως καταργηθεί η θέση του Υγειονόμου, διορισθούν δε τρεις ακόμη αγροτικοί γιατροί ένας για την Τηλλυρία, ένας για την Κλήρου και τα περίχωρα και ένας για την Καρπασία.

Ως προς τις μισθοδοσίες των δημοσίων υπαλλήλων έγινε εισήγηση από το βουλευτή Στέλιο Παυλίδη, που υποστηρίχθηκε από τον Π. Μητροπολίτη

Κιτίου, όπως μέχρις ότου αναθεωρηθεί γενικά το σύστημα φορολογίας φορολογηθούν οι μισθοί των υπαλλήλων που μισθοδοτούνται από **200** λίρες και άνω και αυτό κατά την ανιούσαν κλίμακα σε τρόπο ώστε όσοι λαμβάνουν μεγάλους μισθούς να φορολογούνται με μεγαλύτερο ποσοστό.

Κανένας άλλος βουλευτής δεν έλαβε το λόγο για να κηρυχθεί υπέρ ή κατά της εισήγησης αυτής.

Ως προς το γεωργικό και δασονομικό Τμήμα έγινε εισήγηση όπως αυτά συγχωνευθούν, όλοι δε οι βουλευτές επιτέθησαν διά μακρών κατά της πολιτικής του Αρχιδασονόμου. Επίσης ως προς το γεωργικό Τμήμα μερικοί από τους βουλευτές εισηγήθηκαν όπως διορισθεί ειδικός διευθυντής του Τμήματος προς την εισήγηση δε αυτή διαφώνησαν άλλοι οι οποίοι προέβαλαν το ότι η πείρα του διορισμού ειδικού Δασολόγου ως διευθυντή του Τμήματος των Δασών δεν είναι ενθαρρυντική για να ζητήσουν ειδικό γεωπόνο για τη διεύθυνση του γεωργικού τμήματος.

Επίσης ως προς τα Δικαστήρια εισηγήθηκαν τη μετατροπή της σύστασης του εφετείου αλλά σε τούτο ο Κυβερνήτης υπέδειξε ότι η τέτοια διευθέτηση δεν εξαρτάται από την τοπική Κυβέρνηση αλλά από το Υπουργείο.

Επίσης έγινε πρόταση για αύξηση της χορηγίας των βουλευτών, η οποία υποστηρίχθηκε από μερικούς, αλλά καταπολεμήθηκε από τους περισσότερους.

Οι βουλευτές όπως πληροφορούμαστε παρασύρθηκαν κατά τις συσκέψεις αυτές σε ρητορικές αγορεύσεις, πολλές φορές χωρίς να έχουν καμιά σχέση με το ζήτημα της αύξησης ή της ελάττωσης κονδυλίων του προϋπολογισμού.

Ο Κυβερνήτης άκουε με απάθεια τις τέτοιες αγορεύσεις σημειώνοντας κάποτε κάτι στο σημειωματάριο του".

Η συζήτηση του Προϋπολογισμού άρχισε στις **16** Δεκεμβρίου και η πρώτη ανάγνωση του έγινε τη επομένη.

Όλοι όμως οι Έλληνες βουλευτές είχαν πολλά παράπονα από τις πρόνοιες του, τις οποίες και

ανέφεραν πριν εισέλθουν στην κατ' άρθρο ψήφιση του.

Τα πρακτικά των δυο αυτών συνεδριών παραθέτει η "Ελευθερία" στην έκδοση της στις **18** Δεκεμβρίου **1925**:

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΕΤΑΡΤΗΣ

16 Δεκεμβρίου **1925**

(Προεδρία Κυβερνήτη)

Είτα το Συμβούλιον εισέρχεται εις την ημερησίαν διάταξιν, ήτις είναι το περί χρήσεως νομοσχέδιον του **1926**.

ΑΠΟΙΚΙΑΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ: Ζητεί άδειαν να εισαγάγη το νομοσχέδιον της χρήσεως διά το **1926**. Ομιλεί διά μακρών και αναλύει την οικονομικήν διαχείρισιν του παρελθόντος έτους και εξάγει ευχάριστα συμπεράσματα διά το προτεινόμενον νομοσχέδιον.

Σχετικώς με το παρόν νομοσχέδιον λέγει ότι το όλον ποσόν εσόδων θα είναι **616.850** λίρας, δηλαδή **119** λίρας ολιγώτερον των υπολογισθέντων εσόδων.

Τα έντιμα μέλη είχαν ευκαιρίαν να κάμωσιν εισηγήσεις επί του προϋπολογισμού και εφόσον ήτο δυνατόν εγένετο κάθε προσπάθεια να ακολουθήσωμεν τας επιθυμίας των. Ηυξήθη ο αριθμός των αγροφυλάκων, ηυξήθη δε επίσης κατά τρεις ο αριθμός των αγροτικών ιατρών.

Εισέρχεται είτα ο αποικιακός γραμματεύς εις λεπτομερή ανάλυσιν εκάστου κονδυλίου χωριστά.

Επί του ιατρικού Τμήματος παρατηρεί ότι εις αγροτικός ιατρός θα διορισθή οριστικός εις Πύργον.

Εις τμήμα των ταχυδρομείων υπήρξεν αύξησις **9.216** λιρών κυρίως ένεκα του νέου συμβολαίου της εξωτερικής συγκοινωνίας, ήτις θα εκτελήται υπό της Χεδιβικής Εταιρείας διά δύο ατμοπλοίων και θα περιλαμβάνη την Κύπρον, Αίγυπτον και Συρίαν.

Αναμφιβόλως το πληρονόμενον επίδομα είναι μέγα, αλλά προβλέπεται ανάλογος ανάπτυξις του εμπορίου της νήσου.

Τα ταχυδρομικά ατμόπλοια θα κάμνωσι τώρα **208** προσεγγίσεις, αντί των προηγουμένων **108** και μόνον εκ τούτου θα αυξηθούν αι πρόσοδοι των αποβαθρικών κατά **1000** λίρας, θα προσεγγίζη επίσης το ατμόπλοιον τακτικά εις Πάφον, ανά **4** εβδομάδας, δηλαδή θα υπάρχουν **13** προσεγγίσεις ετησίως εις τον λιμένα τούτον.

Εις το τμήμα του Δασονομείου λέγει ότι θα γίνουν μεγάλοι μεταβολαί ως αποτέλεσμα εκφρασθείσης επιθυξίας υπό παλαιών και νέων βουλευτών, εν σχέσει κυρίως με την υλοτομίαν των δασών.

Προς το συμφέρον της υγείας της νήσου, χάριν των βροχών και προς το συμφέρον της γενικής ευημερίας των κατοίκων η Κυβέρνησις απεφάσισε να περιορίση την υλοτομίαν και να προχωρήση εις την κατά μεγάλην κλίμακα αναδάσωσιν, συγχρόνως δε θ' αποκλεισθούν των δασών αι αίγες.

Τα μέτρα ταύτα θα επιτρέψουν την αναζωογόνησιν των δασών και την απελευθέρωσιν των και από τας χείρας του ανθρώπου και από τους οδόντας της αιγός.

Κατά τον μεγαλον δασολόγον **March** άλλη άποψις δεν είναι δυνατόν να υπάρξη.

Οι κάτοικοι έχουν να εκλέξουν και τα έντιμα μέλη καλούνται να εκλέξουν μεταξύ της υπάρξεως της Κύπρου εις το μέλλον, ως γεωργικής χώρας ή του ξηρού βράχου επί του οποίου η βλάστησις θα σταματήση, τα ζώα θα αποθνήσκωσιν και τελευταίον από όλα η αιξ.

Ας έχωσιν υπ' όψιν των το παράδειγμα της Α. Ελένης. Είπον ότι αι αίγες θ' αποκλεισθώσι, φυσικά, όμως νοείται ότι τούτο θα γίνη εφ' όσον είναι δυνατόν.

Αι υπάρχουσαι άδειαι αιγοβοσκής δεν θα ακυρωθούν, αλλά δεν θα δοθώσι νέαι τοιαύται. Συγχρόνως η εκκοπή των δασών θα περιορισθή ολίγον κατ' ολίγον.

Ο περιορισμός της υλοτομίας πρέπει να βαδίση

αναλόγως με τον φυσικόν νόμον των τοπικών αναγκών διά ξυλείαν, διά καύσιμον ύλην και οικοδομήσιμον ύλην, διά τας οικίας των κατοίκων.

Επίσης τα γηραλέα και παραμορφωμένα δένδρα δέον να καθαρίζονται.

Ομιλών περί του Νομοσχεδίου των περισσευμάτων λέγει ότι τούτο θα παρουσιασθή εν καιρώ. Αι διενεργούμεναι εν Αμμοώστω δοκιμαί δι' αρδευσιν εστέφθησαν υπό πλήρους επιτυχίας και παρέχονται ήδη **100.000** γαλόνια ύδατος ημερησίως. Παρηγγέλη αντί **500** λιρών ειδικόν μηχανήμα διά διάτρησιν ημιαρτεσιανών εις βάθος **500** ποδών και το μηχανήμα τούτο είναι κινητόν διά να χρησιμοποιηθή όπου είναι ανάγκη.

Επίσης η Κυβέρνησις έχει υπ' όψει της το ζήτημα των κυρίως αρτεσιανών και η Α. Εξοχότης προσωπικώς δεικνύει υπέρτατον ενδιαφέρον.

Εν τέλει ο Αποικιακός Γραμματεύς ηυχάριστησε τα έντιμα μέλη διά την υπομονητικήν ακρόασιν της εισηγήσεως, η οποία διήρκεσε, μετά μικράν διακοπήν προς πόσιν τεΐου, **3** και πλέον ώρας.

ΚΙΤΙΟΥ: Εγείρομαι όχι διά να ενστώ κατά της πρώτης αναγνώσεως του προϋπολογισμού, αλλά διά να εξηγήσω την ψήφον την οποίαν θα δώσω.

Κατ' αρχήν θέλω να τονίσω ότι ο τόπος μακράν απέχει από του να είναι ευχαριστημένος από τον τρόπον που παρουσιάζεται ο προϋπολογισμός ενώπιον του Συμβουλίου.

Βεβαίως έχω υπ' όψιν μου ότι η Υμ. Εξοχότης έλαβε την γνώμην του Συμβουλίου εν τω καταρτισμώ του προϋπολογισμού και είμαι υποχρεωμένος να παρατηρήσω ότι η Υμ. Εξοχότης έλαβε την γνώμην του Συμβουλίου εν τω καταρτισμώ του προϋπολογισμού και είμαι υποχρωμένος να παρατηρήσω ότι η Υμ. εξοχότης ηθέλησε να συναντήση τας εισηγήσεις των μελών, αλλά το επιτευχθέν είναι ελάχιστον και ελάχιστα ικανοποιεί τα αιρετά μέλη.

Είναι το γεγονός ότι μέγα μέρος των δαπανών εκφεύγει τον έλεγχον αυτών και εννοώ τα κονδύλια τα

οποία δεν είναι υπό τον έλεγχο των. Πιθανόν κάποτε να ησκήθη έλεγχος υπερβολικός διά τούτο θα επρότεινα όπως εξελέγετο υπεπιτροπεία του Συμβουλίου τούτου από επίσημα και αιρετά μέλη, η οποία να λάβη εξουσία και μελετήσει το οικονομικόν πρόβλημα ως εμφανίζεται εν τω προϋπολογισμώ και να θέση προ του Συμβουλίου το πόρισμα εάν και κατά πόσον καλώς διατίθενται οι πόροι της χώρας.

Το πράγμα δεν είναι ασύνηθες καθόσον και άλλοτε τοιαύτη επιτροπή ωρίσθη υπό του υπουργού.

Το τοιούτον θα είχε πολλά καλά αποτελέσματα. Θα απέκλειε σοβαράς συζητήσεις εν τω Συμβουλίω και θα έφευρεν εις στενωτέραν επαφήν τους αντιπροσώπους του τόπου. Αντιλαμβάνομαι ότι η πρότασις μου δεν δύναται να γίνη αποδεκτή προ της επιψηφίσεως του προϋπολογισμού, αλλ' ελπίζω ότι θα μελετηθή εν τω μέλλοντι.

ΕΓΓΙΟΥΠ: Είμεθα και ημείς κάτοικοι της νήσου και ενδιαφερόμεθα εις ζητήματα οικονομικά και όταν μάλιστα λέγεται ότι η Κύπρος οπισθοδρομεί. Το έντιμο μέλος νομίζει ότι το Συμβούλιον πρέπει να ασκή περισσότερον έλεγχο, αλλά τούτο είναι πρόβλημα σοβαρόν. Εάν ελέγομεν ότι δεν είδομεν αποτελέσματα, δεν θα ελέγομεν την αλήθειαν.

Ως γεγονός η Κυβέρνησις τελευταίως λαμβάνει μεγίστην φροντίδα διά την ευδαιμονίαν του τόπου αυτού. Πιθανόν να λαμβάνεται τόρα μόνον φροντίς, διότι προηγουμένως η Κύπρος δεν απειτέλει μέρος του αγγλικού στέμματος, επίσης πιθανόν τούτο να είναι η προσπάθεια προς συνεργασίαν των αντιπροσώπων του τόπου, όλοι δε αντιλήθημεν ότι είναι ανάγκη να ενδιαφερόμεθα και συνεργαζώμεθα. Είναι δε ευχάριστον ότι η Κύπρος έσχε την ευτυχίαν να έχη καλόν κυβερνήτην, ελπίζομεν δ' ότι η Εξοχότης του θα παραμείνη εν Κύπρω προς την ευδαιμονίαν της νήσου.

ΠΑΥΛΙΔΗΣ: Συγχαίρω τον Αποικιακόν Γραμματέα διά την εκτενή και διαφωτιστικήν εισήγησιν του επί του προϋπολογισμού, επιφυλάττομαι δε να απαντήσω επί των ειδικών κονδυλίων όταν ταύτα παρουσιασθώσι προς συζήτησιν.

Γενικώς επί του προϋπολογισμού δεν θα ενστώ εις πρώτην ανάγνωσιν.

Οφείλω να ομολογήσω ότι εξήσκησα πίεσιν επί του εαυτού μου να μη δυσκολεύσω την Κυβέρνησιν δι ενστάσεων και οφείλω να δηλώσω ότι ο παρουσιασθείς προϋπολογισμός κάθε άλλο παρά ευχάριστος είναι προς τα μέλη.

Καλούμεθα να ψηφίσωμεν τη διάθεσιν **476.944** λιρών ενώ ο προϋπολογισμός δαπανών διά το **1926** είναι **666.738**. Υπάρχει ποσόν εκ λιρών **189.794** το οποίον υπεκφεύγει τον έλεγχον του Συμβουλίου.

Τούτο είναι γεγονός το οποίον μετ' εξαίρετικής δυσαρρεσκείας βλέπουν τα μέλη.

Γνωρίζω πλήρως ότι η Κυπριακή Κυβέρνησις δεν είναι η αμέσως υπεύθυνος διά την κατάστασιν ταύτην, παρακαλώ δε όπως διαβιβασθή εις την Κεντρικήν Κυβέρνησιν ότι η διά παγίων ποσών επιβάρυνσις του προϋπολογισμού παρατηρείται μετά δυσαρρεσκείας.

Θα ήμην περίεργος να μάθω τον ακριβή λόγον διά τον οποίον το κονδύλιον των συντάξεων ενώ κατά τους προηγούμενους προϋπολογισμούς υπέκειτο εις τον έλεγχον του Συμβουλίου εφέτος παρεπέμφθη εις την ειδικήν στήλην των κονδυλίων επί των οποίων δεν ασχολείται το Συμβούλιον.

Δεν γνωρίζω κανένα νόμον, ο οποίος εφηρμόσθη εν τω μεταξύ διά να δικαιολογήται η μεταβολή αύτη.

ΑΠΟΙΚΙΑΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ: Μέχρι τούδε κατά λάθος ετίθετο προ του Συμβουλίου. Τα ποσά ταύτα προνοούνται διά νόμου και το Συμβούλιον δεν δύναται να αρνηθή την ψήφισιν χωρίς να τροποποιηθή ο νόμος.

ΠΑΥΛΙΔΗΣ: Ευχαριστώ διά την πληροφορίαν, αλλά δεν γνωρίζω αν είναι παρήγορον ότι μετά τόσα έτη εφέτος ανεκάλυψε το λάθος τούτο η Κυβέρνησις.

Εν πάση περιπτώσει διαφωνώ με την αρχήν ότι ποσά διατιθέμενα δυνάμει νόμου δέον να μη υπόκεινται εις τον έλεγχον του Συμβουλίου.

Δεν πρόκειται να ακυρώσωμεν υποχρεώσεις ληφθείσας ήδη διά νόμου, αλλά να εξετάσωμεν κατά πόσον αύται εκπληρούνται ακριβώς.

Εκτιμώ πλήρως τας επί των οικονομίων

αντιλήφεις της Κυπριακής Κυβερνήσεως.

Θα επεθύμουν αν ήτο δυνατόν αν είχε την αυτήν αντίληψιν και η Κεντρική Κυβέρνησις, η οποία διώρισεν Αποικιακόν Γραμματέα με μισθόν 1400 λιρών.

Είναι τούτο πολυτέλεια και πολυτέλεια της οποίας η Κύπρος δε έχει ανάγκην.

Λυπούμαι επίσης διότι η Κυβέρνησις αντιθέτως με τας περί οικονομιών επαγγελίας διώρισε τον διευθυντήν των Δημοσίων Εργών με τον ανώτατον μισθόν της ανωτάτης κλίμακος διά το τμήμα εκείνο.

Παρατηρηρώ ότι πλείστοι μισθοί ηυξήθησαν κατά 70%-80% και 100% καά τη διάρκειαν του πολέμου, ενώ πρόχειρος εξέτασις εις την Κυανήν Βίβλον του 1914 και το 1924 θα δείξη ότι η αύξησις των τροφίμων και λοιπών χρειωδών του βίου ηυξήθη μόνον κατά 20% και 25%.

Είναι γνωστόν ότι κατά την αντιφώνησιν υπεβλήθη παράγραφος διά της οποίας εζητείτο όπως ολόκληρον το φορολογικόν σύστημα της Νήσου εξετασθή και εγίνετο ειδική μνεία διά την δεκάτην. Δεν γνωρίζω κατά πόσον η Κυβέρνησις σκέπτεται να επιληφθή συντόμως του ζητήματος

ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ: Το ζήτημα με απασχολεί και ελπίζω ότι συντόμως κάτι θα είναι δυνατόν να γίνη.

ΠΑΥΛΙΔΗΣ: Επειδή εν τούτοις είναι άγνωστον πόσον συντόμως θα γίνει κατορθωτή η αναθεώρησις του φορολογικού συστήματος γενικώς, θα επαναλάβω εισήγησιν την οποίαν έκαμα και προηγουμένως κατά την προσύσκεψιν και την οποίαν δεν διστάζω να επαναλάβω, όπως δηλαδή φορολογηθώσιν οι μισθοί των κυβερνητικών υπαλλήλων πέραν ωρισμένου ορίου κατ' ανιούσαν κλίμακα ποσοστού, ώστε να φορολογηθώσι βαρύτερον οι μεγαλύτεροι μισθοί.

Είναι ένας εύκολος και πρόχειρος τρόπος φορολογίας. Ηκουσα να λέγεται ότι η φορολογία αύτη είναι μονομερής φορολογία και ως εκ τούτου δεν επιδοκιμάζεται από την Κυβέρνησιν.

Αγνώω αν τούτο αποτελή επίσημον σκέψιν της Κυβερνήσεως. Αλλά μήπως η φορολογία της δεκάτης δεν αποτελή μονομερή φορολογίαν και δη βαρυτάτην όχι

μόνον επί του εισοδήματος αλλά και επί του κεφαλαίου;

Η προτεινόμενη φορολογία επί του μισθού των υπαλλήλων δύναται να επιβληθή ως προσωρινόν μέτρον, το οποίον και θα εξετάση βραδύτερον όταν ολόκληρον το φορολογικόν σύστημα αναθεωρηθή.

Είτα περί ώραν **8.30** μ.μ. η συνεδρίασις αναβάλλεται διά να συνεχισθή τη επαύριον περί ώραν **2.30** μ.μ.